

ТАШАББУСИ НАВБАТИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ - ИФТИХОРИ ТОЧИКОН

(Назаре чанд оид баташаббуси навбатии Тоҷикистон оид ба эълон намудани соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо)

Сарзамини азизи мо – Тоҷикистон табиати бою рангин, иқлими мусоид, хоки ҳосилхез, маъданҳои нодир, ҷангал, марғзорҳои сабзу хуррам дорад. Мо бояд аз ин шукрона гӯем, ки ҳамин обу хоки бофайз, ҳамин табиати босаховат дар мушкилтарин рӯзҳои ба сарамон омада баракату раҳматашро аз мо дарег надошт. Эмомалӣ Раҳмон

Ибтидои қарни XXI барои давлати тозаистиклоли Тоҷикистон ҳамчун давраи пешниҳоди ташаббусҳои наҷибона, ки заминаи амали рушди устувори кишвар ва ҷомеаи ҷаҳонӣ аст, ба ҳисоб меравад. Давлату Ҳукумати Тоҷикистон тавассути кӯшишҳои пайгириҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри расидан ба ормонҳои миллӣ устуворона мавқеи хешро дар арсаи байналмилалӣ бештар тақвият дода, нуфузу эътиборашро боз ҳам кавитару боазамттар менамояд. Дар ҷаҳони имрӯза, новобаста аз мушкилоти гуногуни муносибатҳои байналмилалӣ, ҳамкориҳои дастаҷамъонаи кишварҳои олам барои дарёфти роҳи ҳалли масъалаҳои дорой хусусияти умумибашарӣ равшан ба назар мерасад. Дар доираи ин фаъолияти густурда, ҷалби амалҳои созандаю хайрхоҳонаи давлатҳои аъзо, тавачҷух ба ҷустуҷӯ ва дарёфти роҳи ҳалли масъалаҳои умумибашарӣ пайваста зоҳир мегардад. Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ба сифати аъзои созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ чандин маротиба тавонист бо таҳия ва пешниҳодҳои муҳим дар мавриди ҷустуҷӯ ва дарёфти роҳи ҳалли масъалаҳои умумибашарӣ саҳми арзандаи худро гузорад. Ин иқдомҳои шоистаи кишвари моро дар пеши назари оламиён ҳамчун кишвари ташаббускор ва дорой тавачҷухи хос дар ҳалли мушкилоти сайёра муаррифӣ намудааст. Боиси ифтихору фараҳмандии хоса аст, ки 21 декабри соли 2016 Маҷмааи умумии Созмони Милали Муттаҳид бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Қатъномаи худро оид ба

эълони Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» қабул намуда, дар лоиҳаи ин Қатънома ташаббускорию Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар мавриди эълон шудани «Соли 2003 - соли байналмилалии оби тоза», Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои ҳаёт, солҳои 2005-2015», «Соли 2013 - соли байналмилалии ҳамкорӣ дар соҳаи об» махсус таъкид кардааст. Ин гувоҳи он аст, ки Ҳукумати Тоҷикистон бо маҳорати қобили таваҷҷуҳ дар мавриди татбиқи манфиатҳои миллӣ дар сатҳи ҳамкорию байнаминлали пайваста кушиш ба харҷ медиҳад. Дар ин росто, 3 март соли 2021 Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқоти якуми Панели сатҳи баланд оид ба масъалаҳои об ва иқлим, ки дар сиғаи видеоконференсия баргузор гардид, иштирок ва оид ба масъалаҳои об ва иқлим суҳанронӣ намуданд. Чорабинӣ таҳти раёсати Дабири кулли Созмони байналмилалии обуҳавошиносӣ Петери Таалас сурат гирифта, дар он Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Президенти Маҷористон Янош Адер, Раиси СММ-Об, Президенти Хазиная байналмилалии рушди кишоварзӣ (IFAD) Гилберт Хунгбо, сарони ҳукуматҳои як қатор кишварҳо, инчунин коршиносони байнаминлали иштирок карданд.

Президенти мамлакат сабаби асосии тағйирёбии иқлимро дар обшавии босуръати пирияхҳо дар натиҷаи гармшавии глобалӣ маънидод карданд. Таъкид гардид, ки мутаассифона, имрӯзҳо мо босуръат об шудани яхро дар Арктика, Антарктида ва Гренландия мушоҳида менамоем. Ҳамчунин, тағйироти ҷиддӣ дар пирияхҳои воқеъ дар хушкӣ низ ба амал омада истодаанд. Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба вазъи имрӯзаи пирияхҳои Тоҷикистон андешаронӣ карда, таъкид доштанд, ки вазъи ба ин монанд дар пирияхҳои Помир низ ба вучуд омада истодааст. Обшавии бузурғтарин пирияхи воқеъ дар хушкӣ - пирияхи Федченко дар Тоҷикистон, ки зиёда аз 75 километр дарозӣ дорад, намунаи возеҳи ин гуфтаҳо мебошад. Пажӯҳишҳо нишон медиҳанд, ки фақат дар тӯли 70-80 соли охир пирияхи Федченко зиёда аз як километр ақиб рафта, майдони он то 44 километри мураббаъ кам шудааст. Зиёда аз ин, ҳаҷми

он 15 километри мукааб ихтисор гардида, суръати миёнаи ақибравии нӯги (забони) пирях дар як сол 16 метрро ташкил медиҳад. Сарвари давлат пиряххоро захираи асосии оби соф арзёбӣ карда, изҳор доштанд, ки обшавии босуръати онҳо дар баробари зиёдшавии истеъмоли об, ки бо афзоиши аҳоли ва рушди иқтисодӣ вобастагӣ дорад, метавонад ба оқибатҳои бағоят манфӣ оварда расонад. Президенти мамлакат таъкид доштанд, ки обшавии пиряхҳои Арктика ва Антарктида боиси баландшавии сатҳи уқёнуси ҷаҳонӣ гардидааст ва ин омил, дар навбати худ метавонад ба ҳаёт ва нақӯаҳволии садҳо миллион сокинони Замин, хусусан дар кишварҳои хурди ҷазиранишин ва минтақаҳои наздизоҳилии онҳо, таҳдид ба бор орад. Дар ин робита, Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод карданд, ки соли 2025-ум ҳамчун Соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо эълон гардида, санаи Рӯзи ҷаҳонӣ ҳифзи пиряхҳо муайян карда шавад. Пешниҳоди дигари ҷониби Тоҷикистон таъсис додани Бунёди махсуси байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо аст. Боиси ифтихору сарфарозист, ки 14 декабри соли 2022 Маҷмаи Умумии Созмони Милалӣ Муттаҳид зимни иҷлосияи 77-уми худ қатъномаи “2025 соли байналмилалӣ ҳифзи пиряхҳо”, ки аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ шуда буд, бо иттифоқи оро қабул кард. Он яке аз қатъномаҳои нодир ба ҳисоб меравад, зеро дар он ҳам эълони Рӯзи байналмилалӣ ва ҳам Соли байналмилалӣ дарҷ гардидааст.

Иқдоми навбатии Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо пуштибонии 153 кишвари узви СММ пазируфта шуд. Албатта қабул ва пазириши ин ташаббуси навбатии Тоҷикистон мо устодону олимони Донишгоҳро водор ба он менамояд, ки сари татбиқ ва амалинамоии ин иқдоми ҷаҳонӣ Пешвои миллат ҳамеша кушишу талош намуда, баҳри иҷрои саривақтии он тадбирҳои муаяну мушаххасро ба иҷро расонем.

Каримзода Ақобир Изатулло,
устоди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон